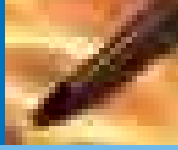

Gezi

Fatih ERKOÇOĞLU*

NEW YORK

NOTLARI -II-

“New York’ta takriben beş buçuk ay kaldım peki burada ne yiyip ne içtin?” diye sorduğunuzu biliyorum. Ben de özellikle Ukrayna gezisinden sonra buradaki mutfak kültürü hususunda bir Müslüman olarak sıkıntı çekeceğim endişesini taşıyordum. Bunun

salatalı ekmekler kola eşliğinde yenilebiliyor ve bu yiyecekler başka lokantalara göre hem daha ucuz hem de pratik. Eğer herhangi bir lokantaya gittiğinizde bahşiş verecek olmanızı da düşünecek olursanız, bu yiyeceklerin daha ucuz olduğu anlaşılacaktır. Özellikle Mısırlı, Pakistanlı ve Afganistanlıla-

sayılabilir. İçeceği de dâhil olmak üzere altı ya da yedi dolara afiyetle karnınızı doyurmanız mümkün. Bu arada “hot dog” denilen yine mobilize sandviç-salam satılan yerlerdeki yiyeceklerin ise, domuz etinden yapılmış veya İslâmi usullere göre kesilmemiş olma ihtimalinin yüksek olmasından dolayı pek

gereksiz bir endişe olduğunu New York’un caddelerinde gezerken fark ettim. Zira her yerde Arap harfleriyle “halal food” tabiriyle karşılaşmanız mümkün. Bunun dışında pizza ve Subway denilen mekânlardan aldığımız ton balıklı ve muhtelif

rın çalıştığı, New York’un ana caddelerindeki büyük binaların önlerinde, sağlı sollu yol kenarlarında mobilize araçlar içerisinde cayro denilen pilav üstü et ve tavuk döner gibi plastik kaplara konulan yiyecekler de ucuz yiyecek kategorisinde yer

tercih edilmemesi gerekiyor. Sorulduğunda ise satıcılar domuz eti olup olmadığı hususunda ise sizi bilgilendiriyorlar.

Ev arkadaşım Uveys 25 yıldır Amerika’da yaşıyordu ve halen de Amerikan vatandaşı. Bir

gün aramızda geçen diyalog-
da o, New York'a ilk geldiğinde
ne helal yiyecek satılan bir dük-
kanın ne de Cuma namazı kılı-
nabilecek bir mekanın bulun-
duğunu söylemişti. Bugün ise
benim gördüğüm New York'un
hemen her yerinde helal yiye-
cek levhaları ile Türk, Pakistan,
Arap, Yemen, Afgan mutfağı-
nı tadabileceğiniz lokantalara
rastlamanız mümkün. Bu ara-
da arkadaşım uzun yılların tec-
rübesiyle nerede neyi bulabile-
ceğimizi, ne yiyeceğimizi bize
göstermişti. Ayrıca, söyleme-

Arapça ve İngilizce hutbe oku-
nuyordu. Namaz kılınan yerde
dolaştırılan ve üzerinde parayı
sokabileceğiniz deliklerin oldu-
ğu kutuya yardımlarınızı atabi-
liyordunuz.

Muhtelif İslâm ülkelerinden
New York'a gelip yerleşen Müs-
lümanlar, bulabildikleri uygun
ortamları mescit olarak değer-
lendirmişler. Metro ile eve gider
gelirken -zannedersen Ford-
ham Road durağı olabilir- tren-
den gördüğüm Arapça yazılar
ve yapının çevresindeki insan-

den geçemeyeceğim, ağzının ta-
dını da biliyordu.

Ramazan bayramı namazı-
nı Türklere ait -ilk yazımda da
zikrettiğim gibi- bir yerde top-
luca kılmiştık. Cuma namazla-
rı ise bazen dersle çakıştığı için
benim için bir problem oluş-
turuyordu. Çoğu zaman der-
si asarak 55. Cadde'deki İslâm
toplumuna ait camide nama-
zımı eda ediyordum. Burada

lardan burada da bir mescit ol-
duğunu tesbit etmiştim. Bir gün
Cuma namazı için gittim. Ne var
ki ben ulaştığımda namaz çok-
tan bitmişti. Oradakilerle kısa
bir sohbetin ardından öğle na-
mazını kıldıktan sonra geri dön-
müştüm. Özellikle Brooklyn'de
Kırmıllılara ait cami ile, ziyare-
tine gidemediğim Fatih Camii,
burada Türklerin ibadete açmış
oldukları camilerden sadece iki
tanesi idi.

Helal yemek ve cami mese-
lesini burada bırakıp biz biraz
da New York'un güzelliklerin-
den bahsedelim isterseniz. Bili-
yor musunuz, New York'a yılda
45 milyon turist geliyor. New
Yorklular kendi şehirlerini ve
sahip oldukları değerlerini hem
en güzel şekilde korumakta,
hem de en iyi şekilde teşhir için
gayret göstermektedirler.

Turistik ve gezilebile-
cek mekânların pek çoğu
Manhattan'da bulunmaktadır.
Biz burada gezdiğimiz yer-
ler içerisinde zikredilmesinin
önemli olduğunu düşündüğü-
müz birkaç tanesine yer vermek
istiyoruz.

Özgürlük Anıtı: Aşağı
Manhattan'dan sıkı bir güven-
lik kontrolü sonrasında bindi-
ğiniz bir feribotla gidebileceği-
niz bu anıt, Liberty Adası'nda
yer almaktadır. Buranın kar-
şısında yer alan diğer ada ise
Staten Island'dır. Dünyanın
karşılaştığı felaketler üzeri-
ne yapılan hemen her Ameri-
kan filmde başına bir şey ge-
len (Bayan) Özgürlük Anıtı,
1886 yılından beri Amerikalı-
ların simgesi. Anıt, Fransızların
Amerikalılara bir hediyesi ola-
rak bilinse de, aslında Sultan
Abdülaziz tarafından peşina-
tı ödenerek Mısır'ın Port Said
limanına yerleştirilmek üzere
yaptırılmış, fakat Mısır Hidivi
İsmail Paşa'nın bazı endişeleri
nedeniyle buraya dikilememiş-
tir. Müteakiben depoya kaldırıl-
an bu eser böylece Fransızların
Amerikalılara hediyesi olarak
değerlendirilmiştir. Hem Li-

berty (Özgürlük) Adası'ndan, hem de feribottan, filimlerde de görüldüğü gibi genel ve güzel bir Manhattan fotoğrafı çekebilirsiniz.

Empire State Building: King Kong filimleri ve aşk filmlerinin vazgeçilmez adresi bu devasa bina. 2001 yılında saldırılarda yıkılan Dünya Ticaret Merkezi'nin 1970 yılında yapılmasıyla birlikte dünyanın en yüksek binası özelliğini kaybetmiş olsa da, New York'un hâlen en güzide gökdelenlerinden birisidir. New York'un meşhur 5. Caddesi'nin üzerinde bulunan bu yapının 86. katındaki gözlem terasından genel bir New York manzarası görmeniz mümkün. Central Parkın yeşilliklerini hariç tutacak olursanız, etrafınızdaki manzara devasa bir beton ormanını andırmaktadır.

Central Park: 1858 yılın-

da düzenlenen Central Park neredeyse Manhattan'ın 1/6 sına tekabül edecek kadar geniş dikdörtgen bir alanı kaplamaktadır. 340 hektarlık bataklık araziye doğal peyzaj haline getirebilmek için New Yorklular çok uğraşmışlar ve başarılı da olmuşlardır. Yıllar içerisinde parka tenis kortları, basketbol ve özellikle kış aylarında faaliyete geçirilen paten sahaları da dâhil pek çok spor faaliyeti için alanlar tahsis edilmiştir. Hafta sonlarında New Yorkluların buraya akın ettiğini görebilirsiniz. Spor yapanlar, köpeklerini gezdirenler, ağaçların altında kitap okuyanlar, piknik yapanlar... Kimleri ararsanız var. Beton ormanı içerisinde kaz, ördek, güvercin ve sincaplar için sakın ve yaşanabilecek bir ortam. Ayrıca Manhattan'ın Central Park'a göre daha küçük olan parklarında da kuşların ve sincapların oldukça özgür bir yaşam sürdürdüklerini söyleye-

bilirim. Zira parkta yemeğinizi yerken bir serçe ya da güvercinin tabağınıza kadar yaklaşıp sizin yemeğinize ortak olabileceğini hesaba katmalısınız. İnanın ki sizden ürkmeyecektir. Bu şehirde yabanî hayvanların tabiatını bozmuşlar anlayacağınız! Ben görmedim, ama karşı kıyıda New Jersey tarafında ge-yiklerin evlerin bahçelerine kadar geldikleri ifade edilmişti.

Metropolitan Müzesi: New York'ta yüzlerce müze var. Bunların detaylarını rehberlerde bulabilirsiniz. Burada sadece iki önemli müzeden bahsetmek istiyorum. Bunların ikisi de Central Park'a bakıyor ve ana caddeler üzerinde yer alıyorlar. Metro ile bu iki müzeye ulaşmak gayet kolay. Metropolitan Müzesi 1860 yılında kurulmuş olup, batı dünyasındaki en kapsamlı koleksiyona sahiptir ve her kıtadan koleksiyonları içermektedir. Saat 9.30 ile 17.15

arasında açık olan bu müzeye iki defa girmeme ve hiçbir şekilde mola vermememe rağmen bitiremedim. Elimde fotoğraf makinesi ile gördüğüm her şeyin fotoğrafını çektim. Böylece benim de geniş bir koleksiyonum olmuş oldu. Müzeyi gezirken Amerikalıların müzecilik konusunda fersah bizden fersah ileri olduklarına üzüle-

Amerikalılara onlar bizim için muhafaza etsinler ve bu sergilemeden de para kazansınlar!

Tur operatörleri New York'a düzenledikleri seyâhatlerdeki gezi programlarına özellikle bu iki müzeye yer vermektedirler. Bu müzelerde lokanta, kütüphane, her kesime hitap eden geniş kitap ve hediyelik eşya satış

fazla parça sergilenmektedir. Müzede yer alan birçok hayvan, arka fonda doğal ortamlarının resmedildiği ve üç boyutlu olarak sunulduğu mekânlarda teşhir edilmektedir.

Intrepid (Deniz-Hava-Uzay Müzesi) Uçak Gemisi: Soğuk bir kış günü 21 dolar vererek girdiğim bu uçak gemi-

rek şahit oldum. Bazı koleksiyonlar eksik olsa da teşhiri hususunda ciddi anlamda mesafe aldıklarımı ve ziyaretçilere gerçekten de güzel bir görsel şölen sunduklarımı söylemeliyim. İlber Ortaylı Hoca, sıklıkla Topkapı Sarayı'nın depolarında çok sayıda eserin çürümeye terk edildiğini, bunları sergileyecek bir mekanımızın olmadığını vurgulamaktadır. Biraz kaba olacak farkındayım, ama olsun, söylemek istiyorum yine de: Depolarda çürümeye terk edilen ve restorasyon adına tahrip edilen eserlerimizi verelim

reyonları bulunuyor. Müzeye girerken giriş ücreti olarak 10 dolar vermişim. Çıkarken ise para harcamamak için elimden gelen bütün gayreti gösterme rağmen 53 dolar daha bırakmışım müzeye.

Amerika Doğa Tarihi Müzesi: Seyredenler olmuştur mutlaka, "Müzede Bir Gece" isimli bir film vardı, işte o filmin konusu olan olayın geçtiği yer burasıdır. Dünyadaki en büyük doğa tarihi müzesi, Central Park'ın batısında yer almaktadır. Bu müzede 36 milyondan

si, I. Dünya Savaşı'ndan kalma devasa bir savaş makinesidir. Amerika'nın özellikle I ve II. Dünya savaşlarındaki ve bugünkü askerî üstünlüğünü göstermesi bakımından ziyaret edilmesi gereken önemli yerlerden birisidir. Daha o vakitlerde yapılmış olan ve binlerce personeli taşıyabilen bu dev gemi örneğinde Amerikalıların nasıl dünya jandarması olduğu açıkça görülmektedir. Geminin uçuş güvertesi, muhtelif kontrol odaları, alt katlardaki uçak hangarları, denizcilerin kamaraları ziyaretçilere açık

olup, hangarda yine ücreti mukabilinde yanımızda bir görevliyle simulatöre binme imkanı olabiliyor.

New York Kütüphanesi: Meşhur 5. Cadde'de yer alan bu kütüphane 1911 yılında yapılmıştır. Ana okuma salonun altında 140 km uzunluğundaki raflarda 2 milyon cilt kitap ile 128 ülkeden 10 bin süreli yayın bulunmaktadır. Kütüphanenin hem binası, hem de içerisinde-

Bu arada aynı güzergâhı -eğer korkmasanız- bir de geceyin geçmenizi acizane tavsiye ederim.

Harlem Mahallesi: Columbia Üniversitesi'nin de sınırları içerisinde yer aldığı Harlem mahallesinin pek güvenli olmadığı hep söylenegelmıştır. Columbia Üniversitesi'nin güzel mimarisi ve hoş ortamı mutlaka görülmeli. Burada zikretmek istediğim husus ise meşhur siyahî

tılımcılara pilav takdim edilmişti. Buradan da Malcolm X'in şehit edildiği mekâna gittik. Burası Amerikalı Müslümanlar tarafından satın alınmış ve restore edilerek Malcolm X'in hatırasına saygı için düzenlenmiş. İkinci toplantı akademik düzeyde oldu. Muhtelif Üniversitelerden hocaların ve muhtelif İslâm ülkelerinin temsilcilerinin yer aldığı bir programdı. Malcolm X'in şehit edildiği kürsü muhafaza edilmiş, salonun duvarı-

ki süslemeler gerçekten de görmeye değer güzelliktedir. New York Kütüphanesi 208 şubesi ve 30 milyon kitabıyla dünyanın en büyük halk kütüphanesi olup, New York belediyesine bağlıdır.

Brooklyn Köprüsü: Brooklyn'i Manhattan'a bağlayan bu köprü 1883 yılında yapılmıştır. Halen aktif olarak kullanılan bu köprüden yaya yolu ile her iki tarafa yürüyerek geçmeniz mümkün. Özellikle Brooklyn tarafından gelirken güzel bir Manhattan ve Empire State binası manzarası görebilirsiniz.

Amerikalı Müslüman Malcolm X -sonraları Hacı Mâlik el-Şahbaz- hakkındadır. New York'tayken arkadaşım Uveys Ali Nur, beni Malcolm X'in ölüm yıldönümünde tertip edilen iki programa götürdü. Zira Malcolm X, 21 Şubat 1965'te New York'ta Audubon Balo salonunda konuşma yaparken şehit edilmişti. Programlardan birisi Harlem Mahallesi'ndeydi ve Malcolm X'in hem yakın arkadaşı, hem de hanımı yangında vefat ettikten sonra çocuklarına annelik eden Aişe el-Adeviye Hanım'la burada tanışmıştık. Yapılan etkinlik sonrasında ka-

na onun hayat hikâyesini anlatan muhtelif resimler yapılmıştı. Arkadaşım Uveys Ali Nur, burada Malcolm X'in kızı Cemile Hanım ve Aişe el-Adeviye hanımla birlikte fotoğrafımızı çekmişti.

Beş buçuk ay kaldığım New York'ta gezdiğim ve gördüğüm çok sayıda müze ve muhtelif mekânlar bulunmaktaydı. Ne var ki dergimizde bize ayrılan yer ölçüsünde ancak bu kadarını aktarma fırsatım oldu. Minnesota Yolculuğu (Somali Diasporası) ve Washington Notları'nda görüşmek temennisıyla...

*Dr.